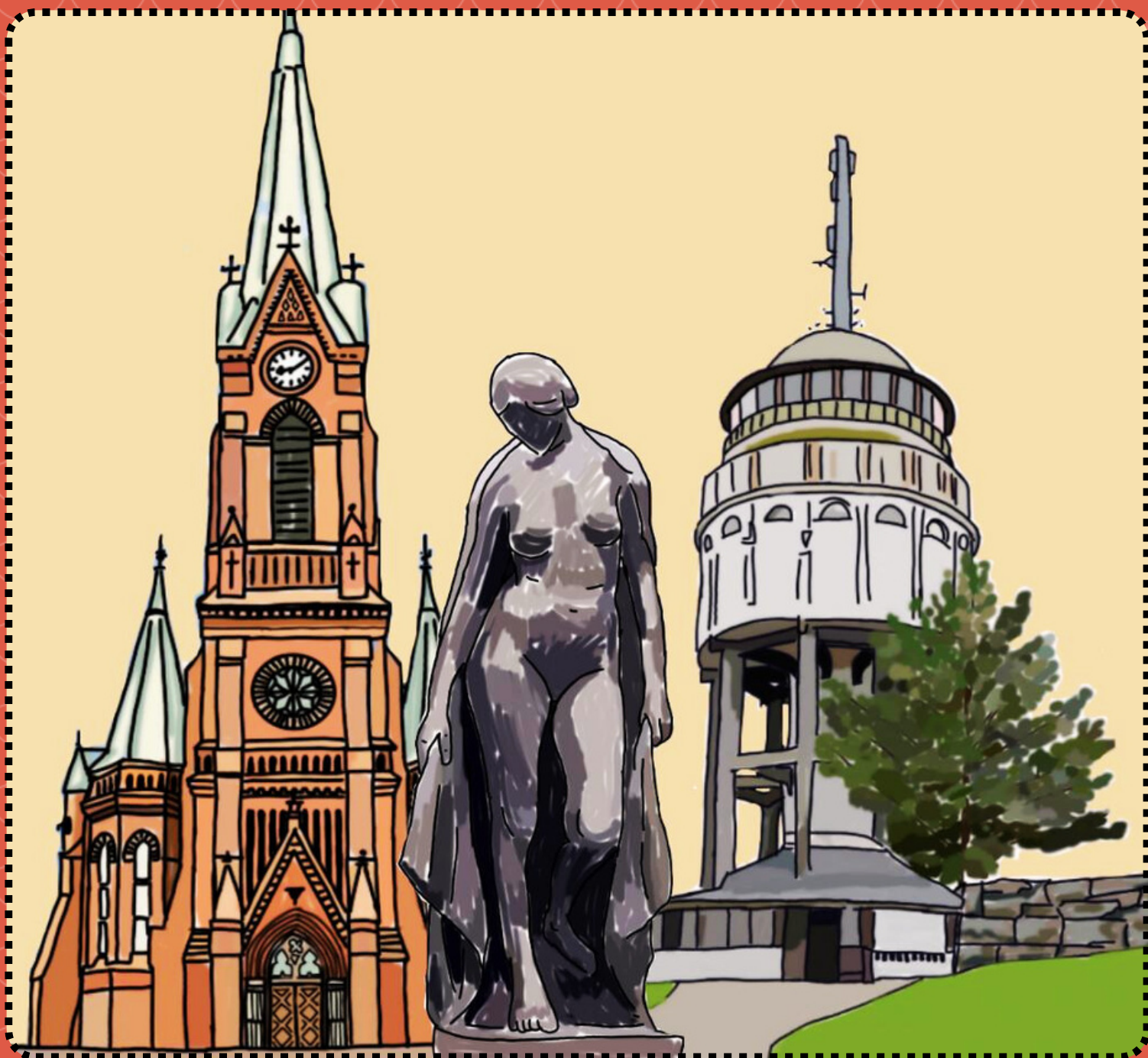

Vitsailevat veistokset ja muita kohteita

Vertaisohjaajan käsikirja
kulttuuriperintökasvatukseen

Vitsailevat veistokset ja muita kohteita

**Vertaisohjaajan käsikirja
kulttuuriperintökasvatukseen**

**Koonnut ja kuvittanut
Sanni Kurvinen**

Mikkeli 2023

Vitsailevat veistokset ja muita kohteita

**Vertaisohjaajan käsikirja
kulttuuriperintökasvatukseen**

**Käsikirjan koonnut ja kuvittanut
Sanni Kurvinen**

**Käsikirjan tilannut
Kulttuuripaja Kajo,
Sosped-säätiö**

Mikkelissä 2023

Kansilehden ja sivujen 6,10 ja 17 kuvien
tekijän oikeudet pidetään

**Kädessäsi on vertaisohjaajan käsikirja
kulttuuriperintökasvatuksen toteuttamisen avuksi.**

**Menetelmän tarkoituksena on lisätä osallistujien
suhdetta omaan ympäristöönsä. Tätä kautta
vahvistetaan heidän omaa paikallista sekä
kulttuurillista identiteettiä.**

**Käsikirja on syntynyt opinnäytetyön
lopputuloksena ja menetelmää on testattu
kulttuuripajaympäristössä nuorten aikuisten
parissa.**

**Käsikirjasta löytyy myös huomioita miksi jotain
tehdään sekä vinkkejä asioista, joita toteutuksen
aikana on hyvä pohtia.**

**Haluan kiittää Kulttuuripaja Kajoa laajasta tuesta,
jota olen prosessin aikana saanut.**

Sanni Kurvinen 2023

Sisällysluettelo

s. 3 Alkusanat

s. 5 Mihin käsikirjaa voi käyttää
Alkuvalmistelut

s. 6 Ensimmäinen kerta: Ryhmän aloitus

s. 10 Toinen kerta: Ryhmässä kirjoittamista

s. 13 Kolmas kerta: Tehtäviä tarinoiden kohteille

s. 17 Neljäs kerta: Kulttuurikierroksen valmistelu

s. 19 Viides kerta: Kulttuurikierros

Mihin käsikirjaa voi käyttää?

Tämän kokonaisuuden tehtäviä voidaan hyödyntää kulttuuriperitökasvatusryhmän vetämiseen kulttuuripajassa tai paikallisidentiteettiä vahvistavassa työssä. Harjoitteet ovat pääsääntöisesti suunnattu vertaisohjaajille, mutta niitä voi hyödyntää myös ammattilainen työssään. Tehtäviä voidaan soveltaa tai käyttää vain osia kokonaisuudesta.

Alkuvalmistelut

Ennen ensimmäistä kertaa on hyvä tulostaa kuvat teoksista/kohteista, jotka valitaan aiheeksi.

Lisäksi jokaisesta olisi hyvä etsiä pohjatietoa, historiaa, muuta faktaa ja tulostaa ne valmiiksi. Näitä hyödynnetään työskentelyssä. Suunnittele ryhmästäsi myös mainos.

Muut välineet: Kyniä (muste ja lyijy), paperia, pyyhekumeja, teroitin.

Vinkki 1: Kerää syntyneet tarinat aina jokaisen kerran jälkeen itsellesi talteen seuraavia kertoja varten.

Ensimmäinen kerta: Ryhmän aloitus

Harjoite 1: Päivän kortti (kuvakortit) (n. 7-14min)

Pöydälle levitetään kuvakorit (etukäteen tulostetut kuvat teoksista/kohteista). Jokainen valitsee itseään puhuttelevan kortin. Tämän jälkeen jokainen vuorollaan näyttää kortin, kertoo nimensä ja voi kertoa miksi kyseisen kuvan valitsi.

Huomio: Korttien takana on hyvä lukea teoksen/rakennuksen nimi ja tekijä/suunnittelija.

Harjoite 2: Treenikirjoittaminen (n. 7min)

Käytetään ensimmäisen tehtävän kortteja. Osallistujat kirjoittavat kuvasta 3 minuuttia, niin että kaikki mitä mieleen tulee kirjataan muistiin. Tavoite on tuottaa tekstiä ilman suodatinta. Kirjoittamisen jälkeen on hyvä hetkeksi kääntää paperit toisin päin ja keskustellaan siitä, miltä harjoite tuntui. Tämän jälkeen tekstiä voidaan tarkastella.

Miksi? Harjoitteen tarkoitus on avata luovuutta kirjoittamalla pelkkää tajunnan virtaa. Suositellaan käyttöön mustekynää, sillä kumittaminen ei ole tarpeen.

Pohdinta hetki: Mitä ryhmältä odotetaan (n. 10-15min)

Tässä kohtaa on hyvä hetki miettiä mitä ajatuksia ryhmän suhteen ihmisillä on. Onko ajatuksena kirjoittaa teosten historiasta vai luoda täysin uudet tarinat vai jotain siltä väliltä? Onko osallistujilla jotain ajatuksia ja toiveita?

Vinkki 2: Alussa on hyvä kertoa vähän tulevien kertojen tapahtumia sekä viimeisen kerran yhteisestä kulttuurikierroksesta.

Harjoite 3: Yksilökirjoittaminen

Vaihe 1 (n. 30min): Jokainen lähtee itsenäisesti kirjoittamaan jostakin teoksesta. Tässä vaiheessa kuvakorttia (+tietopaketti) voi vaihtaa. Treenikirjoittamisen tuotosta voi käyttää tässä apuna.

Vaihe 2 (n. 7min): Jokainen voi halutessaan lukea kirjoittamaansa muille osallistujille. Arvostetaan, ei arvostella.

Kerran lopettaminen: Fiiliskierros (n. 5 min)

Tapaamiskerrat olisi hyvä lopettaa lyhyeen keskusteluun ryhmässä, miltä kerta tuntui ja mitä ajatuksia heräsi. Suositeltavaa on kysyä jokaiselta henkilökohtaisesti.

Vinkki 3:

Palautekierros kannattaa toteuttaa jokaisen kerran lopuksi vaikkei sitä erikseen mainittaisi.

Vinkki 4:

Harjoitteisiin merkityt ajat ovat viitteellisiä. Onkin hyvä varata kertaa kohden aikaa 1h 30 min. Valmistelut vievät aina aikaa ja väljempi aikataulu antaa myös sinulle ohjaajana mahdollisuuden sopeutua yllättäviin muutoksiin.

Muistiinpanot

Toinen kerta: Ryhmässä kirjoittamista

Harjoite 1: Päivän kortti (n. 7min)

Pyydä valitsemaan pöydältä kuva, joka tuntuu tällä hetkellä innostavalta. Tämän jälkeen käydään keskustelukierros, jossa kaikki voivat kertoa valitsemastaan kortista.

Harjoite 2: Treenikirjoittaminen (n. 7min)

Jokainen kirjottaa ajatuksen virtaa suodattamatta 3min. Tämän jälkeen paperit käännetään väärin päin. Tässä kohtaa voi kysyä heräsikö ryhmässä uusia ajatuksia harjoitteen aikana.

Huomioitavaa: Tarkemmat ohjeet yllä oleviin harjoitteisiin sivulta 5.

Miksi aloitetaan samalla tavalla kuin edelliskerralla?

Jotta työskentelyyn ryhmässä syntyisi rutiini, on hyvä aloittaa tutulla harjoitteella. Tämän on nähty auttavan suuntaamaan kohti päivän aihetta. Ja näitä harjoitteita käytetäänkin tästä syystä lämmittelyharjoituksina.

Harjoite 3: Kiertokirjoitus (n. 40-50min)

Vaihe 1: Jokaiselle annetaan kynä ja paperia. Kukin aloittaa yhden tarinan käyttäen inspiraationaan yhtä kuvakorttia (teos/kohde). Kirjoitetaan 3 minuuttia. Tämän jälkeen sekä kuva että teksti siirtyy seuraavalle henkilölle. Ja näin jatkuu kunnes eteen on tullut teksti, jonka itse aloitti (edellinen kirjoittaja päättää tarinan). Tarkoitus onkin kirjoittaa yhtenäisiä tarinoita niin, että jokainen osallistuu. Lopussa jokainen tarina luetaan ääneen yhdessä.

Vaihe 2 (17min): Harjoitteen lopussa keskustellaan tarinoiden herättämistä ajatuksista ja tunteista. Puhutaan alustavasti olisiko, jotkin tai kaikki tarinat, osa kulttuurikierrosta.

Huomioitavaa:

Yhdessä kirjoitettaessa aikaa kuluu äkkiä yllättävän paljon. Harjoitteeseen onkin syytä varata aikaa.

Kun osallistujia on yli 8, on hyvä jakaa osallistujat pienempiin ryhmiin.

Kierroksien välissä on hyvä muistaa antaa kaikille riittävästi aikaa lukea siihenastinen tarina. Ohjaajana saatat joutua huomauttamaan, että kaikki kirjoittavat yhtäaikaaisesti.

Kolmas kerta: Tehtäviä tarinoiden kohteille

Valmisteluja ennen kertaa:

Tulosta kartta, johon voit merkitä kaikki teosten/rakennusten sijainnit. Merkitseminen tehdään kuitenkin yhdessä valittujen kohteiden pohjalta.

Pohdi etukäteen mikä tapa harjoitteessa 4 sopisi ryhmälle parhaiten.

Hyvä muistaa: Harjoitteessa 3 ideoiden yhdistely ja jatkojalostaminen on sallittua, muista kannustaa siihen.

Harjoite 1: Päivän kortti (n. 7min):

Valitaan pöydältä kuva, joka tuntuu tällä hetkellä inspiroivimmalta. Tämän jälkeen käydään keskustelukierros, jossa kaikki voivat kertoa kortista, jonka valitsivat.

Harjoite 2: Treenikirjoittaminen (n. 7min):

Jokainen kirjottaa ajatuksen virtaa suodattamatta 3 minuuttia. Tämän jälkeen paperit käännetään väärin päin. Tässä kohtaa voi kysyä heräsikö ryhmässä uusia ajatuksia harjoitteen aikana.

Harjoite 3: Teokset/rakennukset kartalle (n. 18 min)

Valitaan tarinat ja teokset, jotka halutaan kierrokselle. Tämän jälkeen sijoitetaan ne kartalle osoitteen mukaan.

Tässä vaiheessa on hyvä miettiä, että onko reitti suunniteltu olemaan selkeä, helppokulkuinen ja sopivan mittainen. Tämä johtuu siitä, että siirtymisiin menee helposti aikaa enemmän kuin on suunniteltu.

Pyri ohjaajana pitämään kohteiden määrä alle 7:ssä.

Teoksille/Kohteille tehtävät (n. 30-45min):

Luetaan valittujen teosten tarinat (kuvat myös esillä pöydällä). Tämän jälkeen voidaan tehtävässä edetä 3:lla eri tavalla:

Vaihtoehto A:

Pohditaan yhdessä tarina kerrallaan, mikä tehtävä voisi sopia kuhunkin tarinaan.

Vaihtoehto B:

Jokainen ottaa yhden tarinan ja miettii tarinaan sopivan tehtävän. Tämän jälkeen jokainen esittelee tehtävän muille (omasta tarinasta). Tämän jälkeen keskustellaan ryhmässä ja tarvittaessa hiotaan tehtäviä yhdessä.

Vaihtoehto C

Tehtäviä mietitään tarina kerrallaan itsenäisesti. Sen jälkeen jokainen esittelee ideansa, joiden perusteella päätetään tarinaan sopiva tehtävä/tehtävät. Tehtävistä voidaan myös luoda uusi tehtävä yhdistelemällä saatuja ideoita.

Muistiinpanot

Neljäs kerta: Kulttuurikierroksen valmistelu

Harjoite 1: Päivän kortti (n. 7 min):

Pyydä valitsemaan pöydältä kuva, joka herättää tunteita tänään. Tämän jälkeen käydään kierros, jossa kaikki voivat kertoa, miksi valitsi juuri kyseisen kuvan.

Kertaus on toteutuksen kanelipulla (20 min):

Päivä aloitetaan käymällä läpi sovitut tarinat tehtävineen ja niihin liittyvät teokset/kohteet.

Tämän jälkeen on tilaisuus tehdä tehtäviin mahdollisesti tarvittavia materiaaleja. Näitä voivat olla esimerkiksi kortit (esim. pantomiimi) tai tarkemmat ohjeistukset tehtävän toteutukseen.

Kierroksen läpikäynti

Kerran loppuun on hyvä varata aikaa sille, että kierros käydään kävelemässä läpi. Tämä auttaa ymmärtämään onko kierros sopivan mittainen ja sopiiko se suunniteltuun aikatauluun. Kävellessä kannattaa myös lukea itse tarina sekä tarkistaa paljonko tehtävään menee aikaa.

Kierros kannattaa kävellä rauhalliseen tahtiin. Tarpeen mukaan voi kierrokselle kutsua muita osallistujia oman yhteisön ulkopuolelta.

Vinkki 5:

Tarinat sekä ohjeet kannattaa kirjoittaa puhtaaksi tietokoneella ja tulostaa. Tämä helpottaa huomattavasti tarinoiden ja tehtävien lukemista kierroksen aikana.

Vinkki 6:

Kun kierrosta kävelee läpi, on hyvä päättää kuka lukee minkäkin tekstin kulttuurikierroksen aikana. Arvioi sisältyykö kierrokseen tauko. Käydäänkö kahvilla tai jäätelöllä?

Viides kerta: Kulttuurikierros

Kokonaisuuden päätös: Kulttuurikierros

Kierros toteutetaan suunnitelmien mukaisesti: edelliskerralla sovittu reitti, tarinat, teokset/kohteet sekä tehtävät. Napatkaa mukaan tarvikkeet ja nauttimaan kierroksesta.

Alle on lisätietoja kierroksen merkityksestä ja ajatuksesta sen taustalla

Miksi kulttuurikierros on osa kokonaisuutta?

Kulttuurikierros muodostui osaksi toimintaa, jotta ryhmän jäsenet pääsisivät näyttämään mitä ovat ryhmän aikana saaneet aikaiseksi. Tarkoituksena onkin ottaa tila haltuun ja arvostaa tarinoiden ja tehtävien eteen tehtyä työtä.

Tarkoituksena on...
antaa uusia näkemyksiä kaupunkikuvasta, kokea tunteita yhdessä ja tehdä kaupunkitilasta enemmän "oma".

Huomioitavaa:

Kerää välineet tehtäviä ja tarinoita varten jo edellisenä päivänä valmiiksi. Varaa myös reilusti aikaa kierrokselle, mielellään 2 tuntia.

Muistiinpanot

